

RECI.HR

PORTAL O SEKSUALNOJ I REPRODUKTIVNOJ SVJESNOSTI

Home » [TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Menstrualna higijena beskućnica i migrantica ovisi isključivo o donacijama građana i udruga](#)

[IDEJE](#) ♦ [REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE](#) ♦ [VRUĆE TEME](#)

TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Menstrualna higijena beskućnica i migrantica ovisi isključivo o donacijama građana i udruga

Piše: Anja Kovačević | 04/12/2021

Živimo u društvu koje još uvijek smatra posjedovanje nekretnine najvećim pokazateljem materijalne stabilnosti, te ih tretira kao određenu sigurnosnu mrežu. Kada smo u [prošlom tekstu](#) iz serijala 'To nisu samo oni dani u mjesecu', pisali o [menstrualnom siromaštvu](#), rekli smo kako prvo istraživanje ovog problema na području Hrvatske nije zahvatilo najsiromašnije i najranjivije skupine društva.

mjestima ili drugim mjestima koja nisu namijenjena za život, te nemaju sredstava za podmirivanje troškova stanovanja. Ovaj oblik beskućništva naziva se apsolutnim, a hrvatsko ga zakonodavstvo prepoznaje tek od 2011. godine.

Svjetske organizacije, poput Ujedinjenih naroda, također navode relativan oblik beskućništva, odnosno osobe imaju fizički 'krov nad glavom', ali im nisu osigurani osnovni standardi sigurnosti i zdravlja kao što su sanitarni čvorovi, pitka voda, osobna sigurnost i slično. [Podaci UN-a](#) govore da je na svijetu oko 150 milijuna beskućnika, od kojih oko četiri milijuna živi u Europskoj uniji. To je više od cijele populacije Hrvatske!

Zlostavljanje je jedan od najčešćih razloga zbog kojih žene postaju beskućnice

O točnom broju beskućnika u Hrvatskoj teško je govoriti jer se znatno razlikuju službene statistike i podaci koje imaju udruge s terena. Prema popisu stanovništva iz 2011. riječ je o oko dvjesto ljudi, a država se ravna prema kapacitetima četrnaest prihvatilišta diljem zemlje pa povećava broj na oko petsto. Udruge govore o puno većem broju: "Apsolutnih beskućnika je oko dvije tisuće, a od toga je polovica u Zagrebu jer mnogi dolaze iz drugih dijelova Hrvatske računajući na to da Zagreb ima bolju socijalnu infrastrukturu. Ako proširimo broj i na relativne beskućnike dolazimo do deset tisuća ljudi." govori **Sanja Blažeković** iz Hrvatske mreže za beskućnike. Pandemija je znatno utjecala i na najranjivije skupine društva pa se povećao broj ljudi koje traže pomoć od udruga, najčešće u obliku materijalnih donacija hrane ili higijenskih potrepština. Među njima je sve više mladih, obitelji i sezonskih radnika.

Iako veći broj beskućnika čine muškarci, oko 15 posto korisnika prihvatilišta i centara za beskućnike su žene, uglavnom u dobi između 40 i 50 godina. Jedan od najčešćih uzroka beskućništva kod muškaraca je nezaposlenost, a kod žena raspad obitelji ili zlostavljanje od strane oca i/ili muža. [Istraživanje rodne asimetrije i beskućništva u Hrvatskoj](#) koje su provele **Lynette Šikić- Mićanović i Marija Geiger Zeman** pokazalo je i da je jedan od čestih razloga i zlostavljanje ili zanemarivanje u institucionaliziranoj skrbi, te zlostavljanje u radnim odnosima. U mnogim slučajevima je to ponavljajuće nasilje, odnosno, žene svjedoče nasilju od djetinjstva te su i same žrtve kasnije u životu. Prekid zlostavljачkih odnosa može biti povod za život na ulici, jer su žene osim fizičkog i psihičkog nasilje i žrtve ekonomskog nasilja pa si često ne mogu priuštiti samostalan život.

Menstrualna higijena u toaletima kafića i restorana

nabavljaju dokumenata i mnoge druge stvari. Ipak, zbog većeg broja muškaraca ponekad su prepuštene same sebi kada je riječ o stvarima kao što je menstruacija.

Neka prihvatilišta kao što su ono u Puli ili stambena zajednica za žene koju je osnovala udruga Oaza iz Rijeke imaju zasebne sobe i kupaonice za žene, no to nije slučaj svugdje. Ponekad kreveti u ženskim sobama budu slobodni, pa u njima spavaju i muškarci jer u državi koja ima četiri puta manje smještajnih kapaciteta nego što je apsolutnih beskućnika, svaki krevet je bitan. Uz to, javnih toaleta je malo, a često nisu u najboljem stanju, dok u Zagrebu radi još samo jedno javno kupalište u Ilici. I to kupalište koje je otvoreno 1834. godine i ima tek četiri tuša. "Tuširanje u kupalištu Diana košta 15 kuna što je za neke korisnike više nego što mogu skupiti. Većina ih se tušira ako i jednom tjedno, pa možete misliti što to znači za žene kada imaju mjesečnicu", pojašnjava Blažeković. Nedostatak higijenskih uvjeta razlog je zašto ne misli da su menstrualne čašice ili drugi održivi proizvodi dobro rješenje: "Menstrualnu čašicu prvo treba prokuhati i dezinficirati koliko znam, a zatim treba tekuća voda i sapun da bi se oprala između svakog umetanja. Većina naših korisnica jednostavno nema mogućnosti za to, pa mislim da su jednokratni ulošci još uvijek najbolja opcija."

U Hrvatskoj nema mnogo mladih beskućnica, no u zemljama kao što je [Ujedinjeno Kraljevstvo](#) mlade žene se oslanjaju na toalete u restoranima brze prehrane ili trgovačkim centrima, uz nadu da će barem biti toaletnog papira koji mogu staviti umjesto uložaka. Druga alternativa na koju su mnoge prisiljene je krađa. Za razliku od recimo kondoma, klinike ne dijele uloške i tampone, a zalihe u prihvatilištima su ograničene. Udruge iz Zagreba na sreću nemaju taj problem jer građani iz godine u godinu prepoznaju potrebe onih najsiromašnijih. Hrvatska mreža za beskućnike već nekoliko godina organizira božićnu akciju prikupljanja poklona i potrepština, a nakon što su jasno naznačili da su im potrebni i menstrualni proizvodi donirano ih je toliko da su čak bili u mogućnosti donirati sigurnim kućama u Zagrebu.

"Odaziv građana je uvijek dobar, osim materijalnih donacija može se pomoći i financijski, a upravo su građani i tvrtke bili od najveće pomoći kada je krenula pandemija i sva prihvatilišta i pučke kuhinje su se morali zatvoriti. Uz to je i javni prijevoz, na kojeg se neki korisnici, oslanjaju prestao voziti. Ljudi doslovno u jednom trenu više nisu imali nigdje. Grad Zagreb je tada donirao svega pedesetak maski." kaže Sanja Blažeković.

Menstrualne potrepštine migrantima dijele udruge

Osim udruga koje pomažu beskućnicima, na materijalne donacije oslanjaju se i udruge za pomoć i integraciju migranata, izbjeglica i azilanata. Oni koji su smješteni u zagrebačkim prihvatilištima dolaze

ljudi, iako je broj i nešto veći jer obitelji koje dođu upisuju kao jednog korisnika, pojašnjava **Anamaria Macanović**, koordinatorica integracije u udruzi.

“Oko četrdeset posto korisnika koji nam dolaze su žene i redovito pitaju za uloške. U početku smo tražili donacije i tampona, ali smo nakon nekog vremena shvatili da ih gotovo uopće ne traže pa se sada fokusiramo na uloške.” govori Anamaria i nadodaje kako nikada nisu morali eksplicitno navesti da su im potrebne donacije uložaka jer se građani sjete i toga te često uključe menstrualne proizvode u donacije.

Nešto drugačije iskustvo od ovog zagrebačkog imala je **Melissa Robel**, osnivačica udruge Pads4Refugees. Jedna od njezinih volonterskih dužnosti u izbjegličkom kampu na sjeveru Grčke bila je i podjela uložaka, te je tada shvatila koliko košta osiguravanje uložaka, kao i to da menstrualne potrepšitne nisu dio paketa pomoći koje je osiguravala grčka vlada. “Nakon tog iskustva 2019. sam krenula u istraživanje i saznala da isti problem postoji u mnogim izbjegličkim kampovima. Osnovala sam Pads4Refugees kako bismo pomogli ljudima koji trebaju uloške, ali i drugim neprofitnim organizacijama koje onda mogu svoja sredstva usmjeriti na druge probleme.” pojašnjava Robel.

Degradirajući uvjeti u izbjegličkim kampovima

Pads4Refugees danas osigurava uloške u dva kampa u sjevernoj Grčkoj, kao i u dolini Bekaa u Libanonu, Ugandi te američkim gradovima Atlanti i Los Angelesu gdje distribuiraju uloške izbjeglicama pristiglim iz Afganistana, a u svom radu se oslanjaju isključivo na donacije. Ipak Melissa kaže kako je redovito osiguravanje uložaka samo djelomično rješenje jer se menstrualna higijena sastoji od puno više stavki: “Oko 2.6 milijuna ljudi živi u službenim izbjegličkim kampovima, a još milijun je raštrkano po neformalnim kampovima ili urbanim sredinama. Gotovo polovica od toga su žene koje se svakodnevno suočavaju s dugim redovima na toaleta koji nemaju mogućnost zaključavanja, te se ne čiste redovito, osvjetljenja u kampovima gotovo da nema, a da ne govorimo o rodno uvjetovanom nasilju i manjku privatnosti.” Upravo zbog toga se njihova udruga zalaže za **izgradnju sanitarnih čvorova koji će biti prilagođeni ženama i menstruaciji**, te boljoj uključenosti ove teme u edukaciju kako bi se maknule stigme koje postoje.

Slične priče o kampovima, ali i drugim smještajevima čuli su i u udruzi Are You Syriouse: “Čuli smo od ljudi s kojima radimo da su prihvatilišta u Zagrebu jako dobra u odnosu na zemlje koje prođu prije dolaska u Hrvatsku. Službeni kampovi su prepuni, a često to nisu ni kampovi nego šatorska naselja koja nemaju adekvatne higijenske uvjete. Jedan gospodin koji je putovao s obitelji i malim djetetom

Istraživanje UNHCR-a je pokazalo kako je podmireno tek 55 posto potreba za menstrualnim proizvodima, te 37 posto potreba za donjim rubljem. Sve dok vlasti ne prepoznaju menstrualno siromaštvo kao ozbiljan problem, žene će biti prisiljene ugrožavati vlastitu sigurnost i zdravlje samo zbog jedne krajnje normalne i uobičajene funkcije njihovog tijela. Do tada, na leđa udruga ponovno pada težak posao brige za one najranjivije.

U idućem nastavku serijala "To nisu samo oni dani u mjesecu" o iskustvu mjesečnice djevojaka i žena u romskim naseljima.

Serijal članaka "To nisu samo oni dani u mjesecu" napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.